

УДК 347.61/64:316:346.2

DOI <https://doi.org/10.32782/chc.v048.2023.6>

Шамота Олександр Володимирович,

аспірант кафедри цивільного права

Національного університету «Одеська юридична академія»

ORCID ID: 0000-0003-3335-9952

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ЗАХИСТУ СУБ'ЄКТІВ СІМЕЙНИХ ВІДНОСИН У РАЗІ ПОРУШЕННЯ ПРИНЦИПУ ГЕНДЕРНОЇ РІВНОСТІ

Вступ. Слід зазначити, що в українській науковій доктрині різні аспекти принципу гендерної рівності неодноразово розглядалися вченими в різні періоди історичного становлення нашої країни, проте крізь призму ідеологічного навантаження того часу.

Докорінні перетворення в сучасному українському суспільстві та їх законодавче забезпечення потребують удосконалення та концептуального бачення нової сімейної політики, її гендерних аспектів з боку держави і правових гарантій реалізації. Така політика, а отже, і відповідна до неї правова орієнтація державних структур має відповідати потребам сучасного розвитку гендерної рівності в суспільстві та паритетності у шлюбно-сімейних відносинах, еволюційному становленню нового типу сім'ї з новою структурою її зв'язків з державними та громадськими органами, формуванню просімейного середовища в усіх сферах життя громадянського суспільства [1, с. 4-5].

Проблематика забезпечення принципу гендерної рівності та формування відповідного національного механізму викликана світовими політичними процесами, міжнародними зобов'язаннями України, її європейським вибором та іншими чинниками і має суттєве теоретичне й практичне значення для юридичної доктрини та державно-суспільного розвитку.

Захист суб'єктів сімейних відносин є важливою складовою справедливого та рівного суспільства. Одним із ключових принципів такого суспільства є гендерна рівність, яка передбачає рівні права та можливості для всіх осіб незалежно від їх статі або гендерної ідентичності. Однак, порушення принципу гендерної рівності може відбуватися

у сімейних відносинах, що потребує ефективних заходів для захисту суб'єктів.

Порушення принципу гендерної рівності в сімейних відносинах може приймати різні форми. Наприклад, це може бути фізичне, емоційне або сексуальне насильство, дискримінація, контроль або обмеження свободи одного з партнерів, нерівний доступ до ресурсів та можливостей, або інші форми негативного впливу, які базуються на гендерних стереотипах та нерівності.

Сфера наукових досліджень. Гендерний підхід до аналізу становища жінок і чоловіків в українському суспільстві, міжстатевих відносин, місця й ролі кожної статі у розвитку громадянського суспільства відображений у працях провідних науковців О.Ю. Бикова, Н.Б. Болотіної, Т.В. Войтенко, З.В. Ромовської, К.Б. Левченко, О.І. Сафончик, О.В. Синегубова, В.М. Чернеги й у численних наукових статтях і монографічних дослідженнях у різних галузях національного законодавства загалом і сімейного зокрема

Наявність цих та інших наукових доробок у зазначеній сфері зумовлює необхідність дослідження правового регулювання рівних прав та можливостей жінок і чоловіків в Україні, що можливо здійснити шляхом аналізу та класифікації нормативно-правових актів щодо державного забезпечення рівних прав і можливостей жінок і чоловіків в Україні. У контексті такого дослідження доцільним буде також визначення шляхів удосконалення нормативно-правової бази забезпечення цього процесу.

Виклад основного матеріалу. Одним з важливих аспектів захисту суб'єктів сімейних відносин є правовий захист. Країни повинні мати

ефективну законодавчу базу, яка забезпечує захист від будь-яких форм насильства або дискримінації в сімейному оточенні. Це може включати закони про запобігання насильству в сім'ї, закони про рівні права жінок та чоловіків, а також закони, які захищають права всіх суб'єктів сімейних відносин незалежно від їх гендерної ідентичності.

Конституція України проголошує та юридично унормовує політико-правовий принцип, згідно з яким людина – чоловік і жінка – є найвищою цінністю. Вона відображає те, що розбудова й оновлення українського суспільства в період нової та новітньої історії відбувається за умов наймасштабнішої у світі революції – становлення рівності жінки та чоловіка у правах, свободах, обов'язках, відповідальності, можливостях і шансах.

Характерною особливістю Конституції України є відображення в ній рівності прав і свобод у тісній взаємозалежності із забезпеченням рівності можливостей для чоловіка й жінки стати рівноправними як де-юре, так і де-факто у всіх сферах суспільної життєдіяльності. Ідея рівноцінності статей і гарантування її в реальному житті виражена у ст. 24 Основного Закону у формулі рівних прав і можливостей чоловіків і жінок [2].

Навіть при наявності законодавчого захисту важливо забезпечити його реалізацію та ефективність. Для цього потрібно вдосконалювати систему правоохоронних органів та судову систему. Поліція та правоохоронні органи повинні бути навчені визнавати, реагувати та розслідувати випадки порушення гендерної рівності в сімейних відносинах. Забезпечення належної підготовки та оснащення правоохоронців для ефективного реагування на такі випадки є важливим аспектом.

Судова система також має грати ключову роль у захисті суб'єктів сімейних відносин. Важливо, щоб суди розглядали справи порушення гендерної рівності об'єктивно, справедливо і швидко. Належне накладання судового покарання на винних осіб та забезпечення справедливості для жертв є необхідними кроками для запобігання порушенням гендерної рівності у сімейних відносинах.

Посилення освітніх заходів та підвищення гендерної свідомості також має велике значення для захисту суб'єктів сімейних відносин при порушенні принципу гендерної рівності. Широка громадська освіта, тренінги та інформаційні кампанії можуть сприяти зміні стереотипів, розумінню гендерних прав та зміцненню усвідомлення про шкоду, яку може спричинити порушення гендерної рівності в сімейних відносинах.

Крім того, важливо створити підтримуючі механізми для жертв порушення гендерної рівності у сімейних відносинах. Це може включати розширення доступу до психологічної підтримки, консультування та послуг юридичної допомоги.

Надання жертвам можливості отримати конфіденційну, безпечну та ефективну підтримку допоможе їм виходити зі складних ситуацій і відновлювати своє благополуччя.

Соціальні служби і неприбуткові організації також відіграють важливу роль у захисті суб'єктів сімейних відносин при порушенні гендерної рівності. Вони можуть надавати різноманітну допомогу, включаючи тимчасове проживання, правову консультацію, економічну підтримку, навчальні та професійні можливості. Розробка і розширення таких соціальних програм є важливим кроком у підтримці жертв та запобіганні подальшому насильству та дискримінації.

Крім того, для ефективного захисту суб'єктів сімейних відносин при порушенні принципу гендерної рівності, необхідно активно працювати над зміною культурних та соціальних норм. Спільна робота з громадами, освітніми установами та ЗМІ може сприяти формуванню позитивних стереотипів і розумінню рівних прав і можливостей для всіх, незалежно від статі або гендерної ідентичності.

Незважаючи на значний прогрес у захисті суб'єктів сімейних відносин при порушенні принципу гендерної рівності, все ще залишаються виклики та проблеми. Необхідно посилювати зусилля на всіх рівнях - від правового регулювання до соціокультурних ініціатив – для досягнення повної гендерної рівності в сімейних відносинах.

Якщо узагальнювати, то захист суб'єктів сімейних відносин при порушенні принципу гендерної рівності є складним завданням, яке вимагає комплексного підходу і спільних зусиль усіх суспільних секторів. Це не тільки питання справедливості та рівності, але й питання безпеки, добробуту і розвитку сімейного середовища.

Гендерна експертиза сімейного законодавства передбачає аналіз правових норм, проте наскільки вони – дружина і чоловік – як рівноправні суб'єкти подружніх відносин можуть самореалізуватися в сімейному середовищі, настільки сімейне законодавство не є нейтральним у цьому, а гарантує гендерну рівновагу, усуває гендерну дискримінацію, сприяє розвитку паритетної демократії в сім'ї. Якщо «жіночий» підхід до сімейних відносин традиційно зосереджувався

на захисті прав жінок, абсолютизував такий захист, то за гендерного підходу передбачається правовий аналіз сімейних відносин із погляду рівності у сім'ї дружини та чоловіка. Тільки гендерно справедливий підхід до законодавства може створити гендерно справедливі умови для самоутвердження рівноправності соціальних статей у сімейних відносинах [3, с. 19].

Сучасні напрями розвитку шлюбно-сімейних відносин та принципи їх формування і правового забезпечення закріплені в Сімейному кодексі України (далі – СК України). В ньому акумульоване все прогресивне, що було і є у національному сімейному житті та в світовому досвіді розвитку і функціонування сімейних відносин.

Щодо поняття гендерної рівності СК України можна схарактеризувати як прогресивний та доволі демократичний: він ліквідує юридичні підстави для дискримінації жінок і чоловіків у сфері сімейного, приватного життя. Вже у статті 1 вказується, що Кодекс регулює сімейні відносини з метою їх побудови «на паритетних засадах, на почуттях взаємної любові і поваги, взаємодопомоги і підтримки», а стаття 7 прямо визначає, що «жінка та чоловік мають рівні права і обов'язки у сімейних відносинах, шлюбі та сім'ї». Стаття 3 визначає сім'ю як таку, що «створюється на підставі шлюбу, кровного споріднення, усиновлення, а також на інших підставах, не заборонених законом і таких, що не суперечать моральним засадам суспільства» [4].

Відповідно до ст. 18 Конвенції ООН про ліквідацію всіх форм дискримінації щодо жінок (CEDAW) [6], в якій сформульовані міжнародні стандарти з дотримання рівних прав та можливостей жінки і чоловіка в суспільстві, Україна періодично, кожні чотири роки подає генеральному секретарю ООН державні доповіді про виконання цієї Конвенції в Україні.

У Державній Програмі з утвердження гендерної рівності в українському суспільстві [6] поза увагою лишилися гендерні проблеми сучасної сім'ї та вироблення гендерної стратегії сприяння її розвитку.

Нові структурні та функціональні зміни в сім'ї, становлення паритетності відносин в ній, що відбуваються в останні десятиріччя, мало відображені в Концепції державної сімейної політики, схваленої Постановою № 1063-XIV [7]. Дуже поверхово вони втілені в програмі «Українська родина» [8]; практично не втілені були – у Державній програмі підтримки сім'ї на період до 2016 року [9], тоді як процеси творення егалітарної сім'ї, відповідні трансформації сім'ї як соціального інституту

є дуже неоднозначними, утримуючи як прогресивні, так і регресивні моменти.

Одним із способів покращення ситуації є просування гендерної освіти та свідомості. Навчання гендерним питанням повинно бути включене у шкільні та університетські програми, а також у програми професійної підготовки для працівників у сфері соціальної роботи, правоохоронних органів та судової системи. Це допоможе усвідомити і підкреслити важливість гендерної рівності, а також навчити молоде покоління виявляти і протидіяти дискримінації та насильству в сімейних відносинах.

Також потрібно забезпечити економічну незалежність та можливості для всіх суб'єктів сімейних відносин, незалежно від їх статі або гендерної ідентичності. Рівний доступ до роботи, освіти, фінансових ресурсів та інших можливостей допоможе зменшити вразливість і залежність від насильницьких чи дискримінаційних сімейних ситуацій.

Підтримка ініціатив та програм, спрямованих на запобігання насильству та насильству в сімейних відносинах, є ще одним кроком до покращення ситуації. Створення гарантованих притулків, телефонних гарячих ліній, консультаційних служб та інших ресурсів допомоги жертвам насильства є необхідною умовою. Важливо, щоб ці ресурси були доступні, конфіденційні та забезпечували фізичну та емоційну безпеку для постраждалих.

Крім того, громадська мобілізація та активна участь громадських організацій і небайдужих громадян є важливим елементом в боротьбі за захист суб'єктів сімейних відносин при порушенні принципу гендерної рівності. Це може включати проведення громадських кампаній, акцій протесту, лобіювання законодавчих змін, створення мережі підтримки та обміну досвідом. Громадський тиск та свідоме залучення до цих питань можуть сприяти створенню позитивних змін у суспільстві.

Необхідно також звернути увагу на важливість ролі медіа у формуванні гендерних уявлень та стереотипів. Забезпечення об'єктивної, різноманітної та гендерно-чутливої медіа-презентації може сприяти зміцненню гендерної рівності в сімейних відносинах. Медійні організації мають приділяти увагу поданню важливих інформаційних матеріалів, розповсюдженню позитивних прикладів та висвітленню проблем порушення гендерної рівності.

Захист суб'єктів сімейних відносин при порушенні принципу гендерної рівності вимагає

постійних зусиль та системної роботи з боку уряду, громадськості, неприбуткових організацій та всіх членів суспільства. Це складне завдання, яке потребує системних змін і налагодження ефективної співпраці між різними структурами.

Правовий аспект в захисті суб'єктів сімейних відносин при порушенні принципу гендерної рівності має вирішальне значення. Необхідно забезпечити наявність чітких законів, які криміналізують насильство в сім'ї, домашнє насильство, сталки з насильством на підставі гендерної дискримінації. Крім того, законодавство має передбачати захист прав жертв і забезпечувати ефективний механізм звернення до правоохоронних органів та судів.

Однак просто наявність законодавчої бази недостатньо. Важливо, щоб закони ефективно застосовувалися і щоб порушники були притягнуті до відповідальності. Для цього необхідно забезпечити якісну підготовку правоохоронних органів та суддів щодо розпізнавання, реагування та розслідування випадків порушення гендерної рівності. Також важливо розробити механізми швидкого і справедливого розгляду таких справ.

Особливу увагу слід звернути на розширення діалогу та співпраці між урядом, громадськістю та громадськими організаціями. Це сприятиме обміну досвідом, розробці нових стратегій та політик, а також створенню партнерства у боротьбі з порушеннями гендерної рівності в сімейних відносинах.

Необхідно також забезпечити доступ до медичної та психологічної допомоги для жертв насильства в сім'ї. Медичні заклади та центри психологічної підтримки повинні бути готові надавати конфіденційну та компетентну допомогу постраждалим. Це включає не тільки медичне лікування фізичних травм, але й психологічну підтримку та консультування для подолання травматичних наслідків насильства.

Нарешті, важливо наголосити, що захист суб'єктів сімейних відносин при порушенні принципу гендерної рівності має бути глобальним завданням. Потрібна міжнародна співпраця, обмін досвідом і розробка міжнародних стандартів у цій сфері. Країни повинні спільно працювати над запобіганням насильства в сім'ї та розробкою ефективних механізмів захисту прав суб'єктів сімейних відносин на міжнародному рівні. Міжурядові організації, такі як ООН, Європейський Союз, Рада Європи та інші, можуть відіграти важливу роль у сприянні гармонізації стандартів та розробці міжнародних конвенцій, спрямованих на захист суб'єктів сімейних відно-

син при порушенні принципу гендерної рівності.

Одним з прикладів міжнародного зусилля є Конвенція Ради Європи про запобігання та боротьбу з насильством стосовно жінок та домашнього насильства, відома як Стамбульська конвенція. Цей документ визнає насильство в сім'ї як порушення прав людини та закликає країни-учасниці до прийняття необхідних заходів для запобігання, припинення та покарання насильства. Ратифікація та ефективне виконання Стамбульської конвенції можуть сприяти покращенню захисту суб'єктів сімейних відносин, особливо при порушенні принципу гендерної рівності [10].

Однак, необхідно зазначити, що захист суб'єктів сімейних відносин при порушенні принципу гендерної рівності є складним і багатограним завданням. Він вимагає постійної уваги, зусиль і залучення всіх суспільних секторів. Крім того, це питання пов'язане з глибокими соціокультурними установками та стереотипами, які потребують широкого освітнього процесу та свідомої зміни усвідомлення гендерних питань.

Продовжуючи розглядати питання захисту суб'єктів сімейних відносин при порушенні принципу гендерної рівності, варто звернути увагу на значення розвитку соціальних послуг та підтримки для жертв насильства. Важливо забезпечити доступність та ефективність цих послуг, які можуть включати безпечне притулок, консультування, юридичну допомогу, соціальну та психологічну підтримку. Розробка і реалізація програм соціального захисту допоможуть забезпечити жертвам насильства необхідну допомогу та підтримку для їх реабілітації та інтеграції в суспільство.

Крім того, важливо підкреслити значення розбудови свідомого громадянського суспільства, яке активно виступає проти насильства в сім'ї та гендерної дискримінації. Громадські організації, активісти, активістки та інші зацікавлені сторони мають займати активну позицію у просуванні питання захисту суб'єктів сімейних відносин при порушенні принципу гендерної рівності. Вони можуть організовувати протести, кампанії просвітництва, петиції та звернення до владних структур з вимогою прийняття необхідних заходів. Громадський тиск може сильно впливати на формування політики та прийняття законодавчих змін.

Політична воля та здатність урядових органів до реформ є також ключовим чинником у забезпеченні захисту суб'єктів сімейних відносин. Країни повинні приймати закони, політики та програми, спрямовані на запобігання насильству в сім'ї, притягнення винних осіб до відповідаль-

ності та надання підтримки жертвам. Ефективна система правосуддя та правоохоронні органи повинні забезпечувати швидку реакцію на порушення та належне розслідування справ.

Для ефективного захисту суб'єктів сімейних відносин потрібно розробляти та зміцнювати законодавство, спрямоване на запобігання насильству в сім'ї та дискримінації. Країни повинні приймати закони, що забороняють будь-яку форму насильства, встановлюють механізми захисту жертв та карають винних. Важливо, щоб закони були ефективно виконуваними, а правоохоронні органи та судова система були добре підготовленими та оснащеними для реагування на порушення.

Висновки. Захист суб'єктів сімейних відносин при порушенні принципу гендерної рівності є невід'ємною складовою будь-якого справедливого та гуманного суспільства. Насильство в сім'ї та порушення гендерної рівності негативно впливають на життя та добробут суб'єктів сімейних відносин, а також на саму структуру сім'ї та суспільства в цілому. Для досягнення прогресу в цій сфері необхідна широка підтримка, співпраця і відповідальність всіх учасників суспільства – від урядових органів до громадськості.

На багато випадків порушення гендерної рівності в сімейних відносинах впливають соціокультурні чинники. Тому питання освіти та свідомості мають важливе значення. Необхідно проводити широкомасштабні освітні кампанії, спрямовані на формування розуміння гендерних питань, боротьбу зі стереотипами, підвищення свідомості щодо насильства в сімейних відносинах та важливості гендерної рівності. Це може включати проведення тренінгів, семінарів, лекцій, а також розробку освітніх матеріалів та ресурсів для шкіл, університетів і громадськості.

Питання захисту суб'єктів сімейних відносин при порушенні принципу гендерної рівності є складним, але над важливим завданням, яке потребує комплексного підходу на рівні суспільства, уряду, міжнародних організацій та громадськості. Забезпечення гендерної рівності та захисту суб'єктів сімейних відносин має безпосередній вплив на якість життя сімей, особливо жінок, дітей та інших уразливих груп.

Існують різні шляхи для подолання цих проблем. По-перше, необхідно підтримувати освіту та інформаційні кампанії з метою підвищення

гендерної свідомості і виявлення стереотипів, які сприяють насильству в сім'ї та дискримінації. Це можна зробити шляхом включення гендерних питань у навчальні програми, проведення тренінгів та семінарів для вчителів, батьків та громадськості.

По-друге, необхідно зміцнювати законодавство та забезпечувати його ефективне виконання. Уряди повинні приймати закони, які стежать за запобіганням насильства в сім'ї, захистом жертв та покаранням винних. Важливо створити механізми для швидкого та ефективного розслідування справ та забезпечення судової справедливості. Потрібно також розвивати систему соціальної підтримки та послуг для жертв насильства, зокрема притулки, консультативні центри, лікарську допомогу та юридичну підтримку.

По-третє, важливо підтримувати і зміцнювати роль громадськості та громадських організацій у протидії насильству в сім'ї та дискримінації. Громадські організації виконують важливу функцію в освітній та підтримуючій роботі, надають безперешкодний доступ до інформації та послуг для жертв насильства, а також здійснюють моніторинг та аналіз ситуації в цій сфері. Вони можуть організовувати кампанії, акції та події, спрямовані на підвищення усвідомленості громадськості щодо проблеми насильства в сім'ї та гендерної рівності.

Нарешті, глобальна співпраця є необхідною для ефективного розв'язання проблеми насильства в сім'ї та порушення принципу гендерної рівності. Міжнародні організації, такі як ООН та Європейський Союз, мають великий потенціал у створенні міжнародних стандартів та розробці програм дій для захисту суб'єктів сімейних відносин. Вони можуть забезпечувати технічну допомогу, фінансування та обмін досвідом між країнами.

Захист суб'єктів сімейних відносин при порушенні принципу гендерної рівності вимагає комплексного підходу та спільних зусиль усіх громадян та інституцій суспільства. Це вимагає зміни свідомості, законодавства, системи підтримки та культури взаємодії. Тільки шляхом спільної роботи і просування принципів рівності, поваги та безпеки ми зможемо створити справедливе та гармонійне суспільство, де сімейні відносини будуть засновані на рівноправ'ї та любові.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Ромовська З. В. Сімейне законодавство України: гендерна експертиза. Київ : Логос, 2001. 40 с.
2. Конституція України : Закон України від 28 червня 1996 р. *Відомості Верховної Ради України*. 1996. № 30. Ст. 14.
3. Сафончик О. І. Принцип гендерної рівності за сімейним законодавством України. *Часопис цивілістики*. 2021. Вип. 41. С. 18-22.

4. Сімейний Кодекс України : Закон України від 10.01.2002 року. Відомості Верховної Ради України. 2002. № 21-22. Ст. 135.
5. Про ліквідацію всіх форм дискримінації щодо жінок: Конвенція ООН від 18.12. 1979 року. *Бібліотечка голови профспілкового комітету*. 2005. № 5.
6. Про затвердження Державної програми з утвердження гендерної рівності в українському суспільстві на період до 2010 року : Постанова Кабінету Міністрів України від 27.12.2006 року. *Офіційний вісник України*. 2007. №1. Ст. 25.
7. Про Концепцію державної сімейної політики : Постанова Верховної Ради України від 17.09.1999 року. *Відомості Верховної Ради України*. 1999. № 46. Ст. 404.
8. Про Програму «Українська родина» : Постанова Кабінету Міністрів України від 14.03.2001 року. *Офіційний вісник України*. 2001. № 11. Ст. 449.
9. Про затвердження Державної цільової соціальної програми підтримки сім'ї до 2016 року : Постанова Кабінету Міністрів України від 15.05.2013 року. *Офіційний вісник України*. 2013. № 37. Ст. 1311.
10. Конвенція Ради Європи про запобігання насильству стосовно жінок і домашньому насильству та боротьбу із цими явищами (Стамбульська конвенція) : Міжнародний документ від 11.05.2011р. (Ратифікація від 20.06.2022). URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_001-11#Text

Шамота Олександр Володимирович

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ЗАХИСТУ СУБ'ЄКТІВ СІМЕЙНИХ ВІДНОСИН У РАЗІ ПОРУШЕННЯ ПРИНЦИПУ ГЕНДЕРНОЇ РІВНОСТІ

В статті розглядаються актуальні питання захисту суб'єктів сімейних відносин при порушенні принципу гендерної рівності. Гендерна рівність передбачає рівні права та можливості для всіх осіб незалежно від їх статі або гендерної ідентичності. Однак, порушення принципу гендерної рівності може відбуватися у сімейних відносинах, що потребує ефективних заходів для захисту суб'єктів. Визначено, що наявність випадків порушення гендерної рівності в сімейних відносинах впливають соціокультурні чинники.

У статті акцентовано увагу на тому, що поняття гендерної рівності СК України можна охарактеризувати як прогресивний і доволі демократичний: він ліквідує юридичні підстави для дискримінації жінок і чоловіків у сфері сімейного, приватного життя.

Одним з важливих аспектів захисту суб'єктів сімейних відносин є правовий захист. Правовий аспект в захисті суб'єктів сімейних відносин при порушенні принципу гендерної рівності має вирішальне значення. Це може включати закони про запобігання насильству в сім'ї, закони про рівні права жінок та чоловіків, а також закони, які захищають права всіх суб'єктів сімейних відносин незалежно від їх гендерної ідентичності. Є необхідність у забезпеченні наявності чітких законів, які криміналізують насильство в сім'ї, домашнє насильство, сталки з насильством на підставі гендерної дискримінації. Крім того, законодавство має передбачати захист прав жертв і забезпечувати ефективний механізм звернення до правоохоронних органів та судів.

Аналіз національного законодавства показує наявність суттєвих прогалин щодо визначення самого поняття «гендерна рівність» загалом і її місце у сімейних правовідносинах зокрема, однак відзначаємо, що прийняття Сімейного кодексу України та низки законодавчих актів дало змогу більшою мірою врегулювати ці надскладні відносини з урахування інтересів, прав і обов'язків як жінок, так і чоловіків у непростих сімейних відносинах.

Ключові слова: цивільне право, цивільне законодавство, цивільні правовідносини, сімейне право, сімейне законодавство, гендерна рівність, цивільно-правова відповідальність.

Shamota Oleksandr

ACTUAL ISSUES OF PROTECTION OF SUBJECTS OF FAMILY RELATIONS IN CASE OF VIOLATION OF THE PRINCIPLE OF GENDER EQUALITY

The article deals with topical issues of protection of subjects of family relations in case of violation of the principle of gender equality. Gender equality implies equal rights and opportunities for all persons regardless of their sex or gender identity. However, the violation of the principle of gender equality can occur in family relations, which requires effective measures to protect the subjects. It was determined that the presence of cases of violation of gender equality in family relations is influenced by socio-cultural factors.

The article focuses on the fact that the concept of gender equality of the SC of Ukraine can be characterized as progressive and quite democratic: it eliminates legal grounds for discrimination between women and men in the sphere of family and private life.

One of the important aspects of the protection of subjects of family relations is legal protection. The legal aspect in the protection of subjects of family relations in case of violation of the principle of gender equality is of crucial importance. This can include laws to prevent domestic violence, laws on equal rights for women and men, and laws that protect the rights of all parties to family relationships regardless of their gender identity. There is a need to ensure the existence of clear laws that criminalize domestic violence, domestic violence, and gender-based violence. In addition, the legislation should provide for the protection of victims' rights and provide an effective mechanism for appeals to law enforcement agencies and courts.

The analysis of the national legislation shows the presence of significant gaps in the definition of the very concept of "gender equality" in general and its place in family legal relations in particular, however, we note that the adoption of the Family Code of Ukraine and a number of legislative acts made it possible to regulate these extremely complex relations taking into account the interests, rights and responsibilities of both women and men in difficult family relationships.

Key words: civil law, civil legislation, civil legal relations, family law, family law, gender equality, civil liability.